

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 55 § lagen om skatt på arv och gåva**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om skatt på arv och gåva ändras så, att gåvoskatten lämnas odebiterad ifall köpesumman är högre än 50 % av gängse värde vid överlåtelse av gåvonatur av en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för år 1995 och skall behandlas i samband med den.

Propositionen ansluter sig till anpassningen av Finlands jordbruk och livsmedelshushållning till ett medlemskap i Europeiska unionen.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft den 1 januari 1995 om Finland ansluter sig som medlem till Europeiska unionen.

MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt lagen om skatt på arv och gåva (378/40) värderas tillgångarna enligt gängse pris. Om det överenskomna vederlaget uppgår till högst tre fjärdedelar av det gängse priset, anses skillnaden mellan det gängse priset och vederlaget som gåva.

Vid generationsväxling på en gårdsbruksenhet eller inom ett annat företag kan en del av skatten på arv och gåva under vissa förutsättningar lämnas odebiterad. En förutsättning för skattelättnaden är att den skattskyldige med de medel som han erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva jordbruk eller jord- och skogsbruk eller annan företagsverksamhet på gårdsbruksenheten, som erhållits i arv eller som gåva, eller i det sålunda erhållna företaget och att den påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten överstiger 5 000 mk.

Vid beräkningen av skattelättnadens belopp skall de tillgångar som ingår i jordbruket uppskattas både till sitt gängse värde och till sitt beskattningsvärde. Dessa värden jämförs

sedan sinsemellan. Om skatten enligt det gängse värdet uppgår till högst 5 000 mk, debiteras hela beloppet. Om beloppet överstiger 5 000 mk lämnas skillnaden mellan den skatt som beräknats enligt det gängse värdet och den som beräknats enligt beskattningsvärdet odebiterad, d.v.s. debiteras den del som motsvarar beskattningsvärdet, dock minst 5 000 mk. Om beskattningsvärdet överstiger det gängse värdet beviljas ingen skattelättnad. Om det är fråga om köp av gåvonatur, tas vid beräkningen av skattelättnadens andel av beskattningsvärdet hänsyn till den gåvoandel som ingår i köpet.

Betalningstiden för skatten kan också förlängas om skattens belopp uppgår till minst 10 000 mk. Skatten uppbärs i lika stora poster om minst 5 000 mk vardera under högst fem år. För den förlängda betalningstiden uppbärs inte ränta.

Skattepliktig inkomst i kommunalbeskattningen är s.k. sidoarv eller sidogåva, d.v.s. arv eller gåva som erhållits genom arv, gåva eller testamente av någon annan släkting än en släkting i rakt uppstigande eller nedstigande led. Genom en lag (1502/93) som trädde i kraft

vid ingången av 1994 ändrades stadgandena sålunda, att kommunalskatt inte erläggs för sidoarv eller sidogåva då en del av skatten på arv eller gåva lämnats odebiterad eller då betalningstiden för en del av skatten har förlängts. Befrielse från skatt gäller sådana fall då en gårdsbruksenhet eller ett företag överläts genom köp av gåvonatur till arvtagaren och arvtagarens make. Tidigare var maken tvungen att betala inkomstskatt för gåvan i kommunalbeskattningen.

I 25 kap. ärvdabalken (637/82) stadgas om gårdsbruksenhetens värde i de fall då det vid arvskiftet inte råder enighet om gårdsbruksenhetens värde. Gårdsbruksenhetens värde skall då anses vara dess värde i inkomst- och förmögenhetsbeskattningen multiplicerat med talet 1,2, varvid beskattningsvärdet för jordbruksjord har beaktats, multiplicerat med talet 3,75. Avsikten med stadgandet var att familj jordbrukens utkomstmöjligheter skall tryggas, och det har inneburit en stärkt ställning för den som valt att fortsätta inom jordbruksnäringen och begränsade rättigheter för de övriga arvingarna. Enligt landsbygdsnäringslagen (1295/90) har det huvudsakliga syftet med de understöd som beviljats varit att stödet skall inriktas på sådana gårdsbruksenheter som anskaffats till ett pris som motsvarar deras produktiva värde. Genom dessa regleringar har man förmått sänka köpesumman för gårdsbruksenheter i generationsväxlingssituationer. Detta har i sin tur medfört att den köpesumma som erläggs vid gårdsköp i många fall är lägre än tre fjärdedelar av egendomens gängse pris och leder till att gåvoskatten debiteras. Skattebeloppet sänks dock av den skattelättnad som beviljas i generationsväxlingssituationer.

2. Propositionens mål och den föreslagna ändringen

Den 27 maj 1994 fattade statsrådet ett principbeslut om en anpassning av jordbruket och livsmedelshushållningen samt regional- och strukturpolitiken i Finland till ett EU-medlemskap. Enligt principbeslutet ändras arvs- och gåvobeskattningen sålunda, att de traditionella generationsväxlingsköpen kan genomföras så att ställningen jämfört med nuläget förbättras för övertagaren av gårdsbruket.

De som tar över inom jordbruksnäringen har ofta haft svårt att förstå varför den köpesum-

ma som jordbruksförvaltningen räknat ut inte anses vara tillräcklig i beskattningen. Det har också framförts att beskattningsreglerna står i konflikt med strävandena att sänka köpesumorna.

De stadganden som tillämpas vid arvs- och gåvobeskattningen i generationsväxlingssituationer borde emellertid kunna samordnas med den övriga arvs- och gåvobeskattningen. Enligt de allmänna principerna om en likvärdig beskattning borde samma värderingsprinciper tillämpas för all egendom. Då det i samma bo i allmänhet finns även andra arvingar än den som fortsätter verksamheten, är det inte rättvist att övertagarens och de övriga arvtagarnas tillgångar värderas på olika grunder. Problemen i samband med värderingen beror också delvis på att det inte finns tillgång till pålitliga jämförelsetal för fastställande av det gängse priset för en gårdsbruksenhet. Som jämförelsetal används ofta köp av gårdar och tillskottsområden som uppgjorts mellan främlingar, medan man vid överlåtelser släktingar emellan ofta strävar efter att enas om ett pris som är lägre än det gängse. Detta innebär att skillnaden mellan det gängse värdet och köpesumman växer och leder till att skatt påförs. Det är emellertid inte möjligt att i beskattningen direkt stöda sig på en värdering utförd av andra myndigheter. I stället kunde myndigheternas värdering underlättas om det fanns bättre tillgång än nu till uppgifter och värderingsgrunder som används inom jordbruksförvaltningen.

Av de ovan redovisade allmänna principerna som iakttas vid beskattningen följer, att de påföljder i form av gåvoskatt som uppkommer i samband med köp av gåvonatur inte enligt de utredningar som gjorts har ansetts möjliga att slopa genom att värderingen sammankopplas med de värden som används inom jordbruksförvaltningen. Skattelättnaden för köp av gåvonatur kan genomföras så att skatten för en gårdsbruksenhet eller ett annat företag lämnas helt odebiterad om vederlaget överstiger en viss andel av förmögenhetens gängse värde. Emedan en gåva anses skattepliktig då vederlaget uppgår till högst 3/4 av det gängse värdet, bör andelen vara lägre än så. För att övertagarens situation skall förbättras föreslås att till 55 § lagen om skatt på arv och gåva fogas ett stadgande enligt vilket gåvoskatten lämnas odebiterad om vederlaget är högre än 50 % av det gängse värdet. Skattelättnaden skall beviljas för såväl en gårdsbruksenhet som för ett

annat företag eller en del därav vid överlåtelser av gåvonatur i generationsväxlingssituationer.

3. Propositionens verkningar

Gåvoskatt för överlåtelser av gåvonatur kommer nästan enbart att erläggas för generationsväxling på gårdsbruksenheter. Andra företag överläts nästan aldrig som arv eller gåva. Arvs- och gåvoskatt debiterades till ett värde av en dryg miljard mark om året. Med stöd av lagen lämnas knappt 50 milj. mk odebiterade och uppskov med betalningen beviljas till ett värde av ca 30 milj. mk om året.

Staten satsar på generationsväxlingarna inom jordbruket i form av statliga lån, räntestödslån och bidrag och genom pensionsarrangemang. Gåvoskattens belopp är ingen betydande utgiftspost för övertagaren i relation till de kostnader som föranleds av inlösning av syskonandelar. Gåvoskattens betydelse för en fortsatt verksamhet är därmed i praktiken inte särskilt stor.

4. Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag

vid finansministeriet. Den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen för arvs- och gåvoskatten vid generationsväxling föreslog i sin promemoria (Valtiovarainministeriön työryhmämuis-tioita 1993:4) förutom stadganden om egentliga skattelättnader också särskilda stadganden om begränsningar av gåvoskattepåföljder vid köp av gåvonatur. Enligt förslaget skulle gåvoskatten lämnats odebiterad om vederlaget överstiger 60 procent av det gängse värdet. I utlåtandena om promemorian har vissa remissinstanser ansett stadgandet om köp av gåvonatur motiverat och genomförbart även om de inte understött arbetsgruppens övriga förslag.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995, ifall Finland då har blivit medlem av Europeiska unionen. Stadgandena tillämpas på överlåtelser som sker efter det att lagen trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 55 § lagen den 12 februari 1940 om skatt på arv och gåva (378/40), sådant detta lagrum lyder i lag av den 29 april 1994 (318/94), som följer:

55 §

På ansökan som en skattskyldig gjort hos skattebyrån före verkställandet av beskattningen lämnas en del av arvs- eller gåvoskatten odebiterad, om

1) i det skattepliktiga arvet eller den skattepliktiga gåvan ingår en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav,

2) den skattskyldige med de medel som han erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva jordbruk eller jord- och skogsbruk eller annan företagsverksamhet på en gårdsbruksenhet, som erhållits i arv eller som gåva, eller i ett sålunda erhållet företag, och

3) den för en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, som avses i 1 punkten, påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten överstiger 5 000 mk.

För beräkning av den del av skatten som skall lämnas odebiterad avdras från skatt som påförts enligt denna lag den skatt som för arvsandelen eller gåvan borde påföras, om gårdsbruksenhetens jordbruksjord, skog, byggnader, konstruktioner, maskiner, redskap och anordningar ävensom till ett annat företag än en gårdsbruksenhet hörande tillgångar skulle värderas enligt de grunder som iakttagits vid

den förmögenhetsbeskattning som verkställdes under året före skattskyldighetens inträde. Den sålunda erhållna skillnaden eller, om den är större än den del av den i 1 mom. 3 punkten avsedda arvs- eller gåvoskatten som överstiger 5 000 mk, det sistnämnda beloppet, debiteras inte.

Om överlåtelse av en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, i sådana fall som avses i 1 mom. 2 punkten, delvis sker mot vederlag och vederlaget överstiger 50 procent av det gängse värdet, lämnas gåvoskatten för gårdsbruksenheten, företaget eller delen därav i sin helhet odebiterad.

Överlåter en skattskyldig, innan fem år förflutit från den dag då arvs- eller gåvobeskattningen verkställdes, huvuddelen av en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, för vilken beviljats skattelättnad som avses i 2 eller 3 mom., påförs den skattskyldige den skatt som med stöd av denna paragraf lämnats odebiterad, förhöjd med 20 procent.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Lagen tillämpas på de fall där skattskyldigheten har börjat efter att lagen trätt i kraft.

Helsingfors den 16 september 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Mauri Pekkarinen

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 55 § lagen den 12 februari 1940 om skatt på arv och gåva (378/40), sådant detta lagrum lyder i lag av den 29 april 1994 (318/94), som följer:

Gällande lydelse

55 §

På ansökan som en skattskyldig gjort hos skattebyrån före verkställandet av beskattningen lämnas en del av arvs- eller gåvoskatten odebiterad, om

1) i det skattepliktiga arvet eller den skattepliktiga gåvan ingår en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav,

2) den skattskyldige med de medel som han erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva jordbruk eller jord- och skogsbruk eller annan företagsverksamhet på en gårdsbruksenhet, som erhållits i arv eller som gåva, eller i ett sålunda erhållet företag, och

3) den för en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, som avses i 1 punkten, påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten överstiger 5 000 mark.

För beräkning av den del av skatten som skall lämnas odebiterad avdras från skatt som påförts enligt denna lag den skatt som för arvsandelen eller gåvan borde påföras om gårdsbruksenhetens jordbruksjord, skog, byggnader, konstruktioner, maskiner, redskap och anordningar ävensom till ett annat företag än en gårdsbruksenhet hörande tillgångar skulle värderas enligt de grunder som iakttagits vid den förmögenhetsbeskattning som verkställdes under året före skattskyldighetens inträde. Den sålunda erhållna skillnaden eller, om den är större än den del av den i 1 mom. 3 punkten avsedda arvs- eller gåvoskatten som överstiger 5 000 mark, det sistnämnda beloppet, debiteras inte.

Föreslagen lydelse

55 §

På ansökan som en skattskyldig gjort hos skattebyrån före verkställandet av beskattningen lämnas en del av arvs- eller gåvoskatten odebiterad, om

1) i det skattepliktiga arvet eller den skattepliktiga gåvan ingår en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav,

2) den skattskyldige med de medel som han erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva jordbruk eller jord- och skogsbruk eller annan företagsverksamhet på en gårdsbruksenhet, som erhållits i arv eller som gåva, eller i ett sålunda erhållet företag, och

3) den för en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, som avses i 1 punkten, påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten överstiger 5 000 mk.

För beräkning av den del av skatten som skall lämnas odebiterad avdras från skatt som påförts enligt denna lag den skatt som för arvsandelen eller gåvan borde påföras, om gårdsbruksenhetens jordbruksjord, skog, byggnader, konstruktioner, maskiner, redskap och anordningar ävensom till ett annat företag än en gårdsbruksenhet hörande tillgångar skulle värderas enligt de grunder som iakttagits vid den förmögenhetsbeskattning som verkställdes under året före skattskyldighetens inträde. Den sålunda erhållna skillnaden eller, om den är större än den del av den i 1 mom. 3 punkten avsedda arvs- eller gåvoskatten som överstiger 5 000 mk, det sistnämnda beloppet, debiteras inte.

Om överlåtelse av en gårdsbruksenhet, ett

Gällande lydelse

Överlåter en skattskyldig, innan fem år förflutit från den dag då arvs- eller gåvobeskattningen verkställdes, huvuddelen av en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, som avses i 1 mom., påförs den skattskyldige den skatt som med stöd av denna paragraf lämnats odebiterad, förhöjd med 20 procent.

Föreslagen lydelse

annat företag eller en del därav, i sådana fall som avses 1 mom. 2 punkten, delvis sker mot vederlag och vederlaget överstiger 50 procent av det gängse värdet, lämnas gåvoskatten för gårdsbruksenheten, företaget eller delen därav i sin helhet odebiterad.

Överlåter en skattskyldig, innan fem år förflutit från den dag då arvs- eller gåvobeskattningen verkställdes, huvuddelen av en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav, för vilken beviljats skattelättnad som avses i 2 eller 3 mom., påförs den skattskyldige den skatt som med stöd av denna paragraf lämnats odebiterad, förhöjd med 20 procent.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Lagen tillämpas på de fall där skattskyldigheten har börjat efter att lagen trätt i kraft.
